

Kým pandémia COVID-19 odhalila systematický rasizmus, ktorý trápil väčšinu sveta, zabitie Georgea Floyda podnietilo globálne úsilie o nápravu situácie.

Inštitucionálna diskriminácia a nespravodlivosť sú už dávno poznačené sociálnou štruktúrou a teraz hrozí, že sa vykoľajú snahy o vykonanie post-pandemického resetu, ktorý by mohol globálne hospodárstvo postaviť na spravodlivejšiu a udržateľnejšiu cestu.

Lídri všade sú vyzvaní, aby zmysluplne reagovali na túto výzvu

Rozdiely v zdravotnej starostlivosti

COVID-19 zväčšil systémový rasizmus, ktorý podkopáva zdravotnícke systémy

V júni 2020 Komisia Spojeného kráľovstva pre rovnosť a ľudské práva oznámila, že preverí „**hlboko zakorenenú nerovnosť**“, ktorej čelia ľudia z čiernych, ázijských a menšinových etnických komunít. Oznámenie prišlo po tom, čo správa zistila, že úmrtnosť spojená s touto chorobou bola najvyššia medzi ľuďmi z čiernych a ázijských etnických skupín, zistilo sa, že ľudia **bangladéškeho etnika majú zhruba dvojnásobné riziko úmrtia** ako bieli Briti, zatiaľ čo u ľudí z Číny, Indii, Pakistanu, „**iného ázijského**“, karibského a „**iného čierneho**“ je riziko **o 10 až 50% vyššie**, Spojené kráľovstvo nie je ojedinelým príkladom ostatné krajiny boli konfrontované aj s grafickými dôkazmi, že ich systémy zdravotnej starostlivosti spôsobili, že v čase krízy boli farební neúmerne vystavení riziku.

V USA začalo mnoho štátov zbierať údaje týkajúce sa rasy, keď sa šírila pandémia. V niekoľkých štátoch bolo percento hlásených úmrtí COVID-19 pripisovaných africkým Američanom nielen väčší ako ich podiel na celkovej populácii, ale bol viac ako dvojnásobný. Medzi príčiny uvedené pre túto nerovnosť patrí skutočnosť, sú základné zdravotné stavy, pri ktorých sú ľudia vystavení vyššiemu riziku vrátane cukrovky a chronického ochorenia pľúc, ktoré sú medzi africkými Američanmi častejšie.

Podľa *Centers for Disease Control* sa miera diabetu odhaduje **o 66% vyššia u čiernych Američanov ako u bielych Američanov**. Niekoľkými opatreniami boli zdravotné výsledky černochoch v minulosti podobné výsledkom u ľudí z menej bohatých krajín s menej sofistikovanými lekáorskými systémami a technológiami.

Rasizmus je prinajmenšom čiastočne zodpovedný za skutočnosť, že Afroameričania majú od príchodu otrokov najhoršiu zdravotnú starostlivosť, najhorší zdravotný stav a najhoršie zdravotné výsledky akejkolvek rasovej alebo etnickej skupiny v krajine, podľa správy uverejnenej v časopise *Journal of National Medical Association* v roku 2001.

Efektívna zmena

Úsilie v boji proti systémovému rasizmu pokročilo vďaka hrdinskému vodcovstvu a pohotovej správe vecí verejných

Na celom svete bolo veľa pozoruhodných snáh o konfrontáciu so systémovým rasizmom, aj keď so zmiešanými výsledkami. V súvislosti s výhľadovými pravidlami a nariadeniami sa dosiahol určitý pokrok.

V Austrálii začala krajina koncom 20. storočia implementovať celý rad zákonov proti „***zvrhnutiu***“, ktoré majú jednoduchý, ale silný cieľ prijať rozmanitosť zakazovaním a zneuctenia. V Európe Amsterdamská zmluva z roku 1997 zaviedla v rámci Európskej únie právomoc bojovať proti diskriminácii na základe faktorov vrátane rasy a etnického pôvodu.

Na medzinárodnej úrovni v roku 1993 Komisia OSN pre ľudské práva vytvorila mandát osobitného spravodajcu pre súčasné formy rasizmu, ktorého cieľom bolo zintenzívniť medzinárodné úsilie v boji proti *rasizmu, rasovej diskriminácii, antisemitizmu a xenofóbii*. OSN tvrdí, že tieto pohromy nielenže pretrvávajú, ale neustále nadobúdajú nové formy. V USA bol zákon o občianskych právach z roku 1964 podpísaný do zákona zhruba sto rokov po skončení občianskej vojny v snahe konečne zaručiť rovnosť všetkých v krajine.

Radom pozoruhodných jednotlivcov sa podarilo zmobilizovať ľudí, aby hľadali rasovú spravodlivosť, a často spôsobili trvalé zmeny. V USA vytrval Martin Luther King ml., aby viedol úspešné nenásilné úsilie o desegregáciu verejných zariadení, registráciu černochoch k hlasovaniu a vytvorenie „***koalície svedomia***“ predtým, ako bol zavraždený v roku 1968. Medzitým Malcolm X poskytol bojovú rovnováhu práci Dr. Kinga mobilizáciou čiernych Američanov, aby aktívnejšie spochybňovali a konfrontovali systematický rasizmus.

*V Južnej Afrike Nelson Mandela zorganizoval úsilie o odstránenie rasistického apartheidového systému predtým, ako bol uväznený na 27 rokov. V roku 1993 získal Mandela Nobelovu cenu mieru za polozenie základov novej demokratickej Južnej Afriky. Nedávno sa do popredia dostala nová generácia vedúcich a organizátorov. Tri ženy, ktoré založili **Black Lives Matter**, vyvinuli model kolektívneho vodcovstva zameraného prevažne na komunitu, ktorý pomohol transformovať hnutie na niečo, čo väčšina amerických voličov podporila 28-bodovou maržou od júna 2020 ^{Civiqs}.*

Kultúrne posilnenie rasizmu

Film, hudba a sociálne médiá sa používajú na udržanie stereotypov a vnímania tvarov

Umenie môže pomôcť udržiavať systematický rasizmus spôsobmi, akými sú ľudia dramaticky vykresľovaní, a spôsobmi, akými sú alebo nie sú prezentované určité formy umenia.

Vo Francúzsku hudobný priemysel zodpovedný za distribúciu **odmietol popularitu rapovej hudby**, hoci 16 z 19 singlov číslo jedna v krajine počas roku 2019 patrilo tomuto žánru. Žiadni **čierni alebo arabskí rapperi v krajine neboli nominovaní na najlepší album** na Victoires de la Musique v roku 2020, čo niektorí kritici videli ako prejav pretrvávajúcej rasovej priepasti.

Pokiaľ ide o film. Po tom, ako sa začali šíriť zvesti, že čierny herec **Idrisa Elbu môže prevziať rolu Jamesa Bonda**, rozpútala sa online škaredá vlna rasistického protestu. Historicky bieli herci jednoducho brali úlohy čiernych ľudí pri nosení čiernej tváre (*prax, ktorá sa, nanešťastie, vrátila do súčasnosti*), alebo úlohy ázijských ľudí s kozmetickými úpravami napríklad vo filmoch Charlieho Chana.

Kým etnické menšiny tvoria viac ako 40% americkej populácie, v roku 2019 predstavovali **33% hlavných filmových rolí** a medzi rokmi 2016 a 2020 len **17% nominovaných na Oscara**. Jedným z uvedených dôvodov je prevažne biele členstvo v Akadémii filmových umení a vied.

V júni 2020 HBO Max stiahol zo svojich ponúk film *Gone With the Wind*, ktorý spustil chválu a kritiku. V konečnom dôsledku by médiá a umenie mohli byť dôležitým prostriedkom na hľadanie rasovej spravodlivosti v dôsledku zabitia Georga Floyda, ktorý bol svetu vystavený prostredníctvom videa na sociálnych médiách.

Definovanie rasizmu

Systémový rasizmus prechádza takmer každou krajinou na Planéte

Prakticky žiadne miesto na svete nebolo ušetrené systémového rasizmu, môže mať rôzne podoby a môže mať rôzne negatívne dopady v závislosti od miesta.

V niektorých častiach Blízkeho východu sa protesty proti rasizmu vyvolané vraždou Georga Floyd v USA v máji 2020 zamerali čiastočne na systém „**kafala**“, ktorý už dlho spája s rasizmom **23 miliónov migrantov** v bohatých ázijských a afrických krajin. Tento systém je opísaný ako *rasová forma vykorisťovania*, vďaka ktorej sú títo **pracovníci náchylní na zneužívanie** a korene má v Libanone, Saudskej Arábii a ďalších štátoch Perzského zálivu.

V Indii sa rasizmus môže prejaviť ako posadnutosť kožou. Negatívne pocity týkajúce sa tmavej pokožky v krajine podnietili rasistické útoky na afrických obyvateľov a v roku 2016 viedli k výsmechu herečky v populárnej televíznej relácii etno-nacionalizmus, ktorý viedol k násilným útokom na Rohingov a ďalšie moslimské spoločenstvá. Na niektorých miestach sa povzbudzujú ľudia, aby sa domnievali, že rasa **je sekundárnou vecou k iným formám identity** a preto rasizmus neexistuje.

V roku 2018 francúzsky veľvyslanec v USA napísal list komikovi Trevorovi Noemu, ktorý žartoval, že **vítazstvo svetového pohára francúzskeho futbalového mužstva bolo pre Afriku víťazstvom** v dôsledku predkov mnohých jeho členov. List informoval Noaha, že na rozdiel od USA sa Francúzsko *neodvoláva na svojich občanov na základe ich rasy, náboženstva alebo pôvodu* a že odkaz na hráčov ako na Afričanov popiera ich „**francúzštinu**“. Tento pojem farebne slepej občianskej asimilácie nie je všade dobre pochopený.

V USA bol rasizmus od začiatku základným prvkom politiky a hospodárstva národa, keď jeho zakladatelia vložili do ústavy klauzulu, podľa ktorej boli otrokmi na účely kongresového zastúpenia rovné tri pätiny slobodných ľudí. Kompromis zameraný na povzbudenie južných štátov, ktoré vybuodovali svoje ekonomiky na nákupe a predaji čiernych ľudí, aby sa pripojili k únii.

Prístup k vodcovským príležitostiam

Farební ľudia zostávajú žalostne nedostatočne zastúpení na najvyšších pozíciách v oblasti politického a obchodného vedenia

*V Kanade reakcia na zabitie Georgea Floyda zahŕňala snahu sledovať počet čiernych ľudí, ktorí dosiahli vedúce posty a navrhnúť súvisiace ciele. Zakladateľ snahy, **Kanadská rada podnikových lídrov** proti anti-čiernemu systémovému rasizmu, verejne navrhla, že pokiaľ ide o černochoch na výkonných pozíciách a v správnych radách v krajine, existuje „**oveľa viac núl ako čísel**“. To by nebolo jedinečné.*

V mnohých krajinách je nedostatok vedúcich pozícií tak v súkromnom, ako aj vo verejnom sektore, v ktorých pôsobia farební ľudia.

V roku 2019 *Harvard Business Review* a *Deloitte* viedli rozhovory s členmi 47 správnych rád v USA a zistili, že mnohí uvádzali **pokrok v oblasti rodovej diverzity**, ale nie v súvislosti s inými formami diverzity vrátane rasy.

Podľa údajov uverejnených **Harvardským právnickým fakultným fórom** o správe a riadení spoločností, od roku 2018 bolo v spoločnosti *Fortune 100* **len 19,5% správnych rád vo vlastníctve afrických Američanov, ázijsko-tichomorských ostrovanov, hispánsko-latinských a „ostatných“**.

V prípade Fortune 500 ako celku to bolo len 16,1%.

Prístup k vodcovským príležitostiam

Nedostatok rasovej rozmanitosti na vrchole môže organizácie okradnúť o cenné perspektívy. Platí to nielen pre podniky, ale aj pre politické organizácie a vládne inštitúcie.

Až do roku 2012 sa hlavná politická strana vo Francúzsku napojila na vodcu farebných a zatiaľ čo podľa odhadov **iba 10% obyvateľov Európskej únie tvoria etnické a rasové menšiny a iba 3% poslancov EÚ parlamentu boli farební ľudia** polovica roku 2020 (toto číslo kleslo po Brexite a odchode niekoľkých britských poslancov).

V liste adresovanom predsedovi Európskej komisie *Ursule von der Leyen* v júni 2020 požiadalo 120 členov zhromaždenia EÚ, **aby uznala a odsúdila rasizmus v EÚ** vrátane policajnej brutality a aby verejne odsúdila akékoľvek odmietnutie rasizmu v rámci bloku.

V roku 2019 americkí voliči zvolili najrozmanitejší kongres vôbec, keďže 22% prichádzajúcich členov Snemovne reprezentantov a senátorov bolo označených za rasové alebo etnické menšiny. Toto číslo však stále zostáva menej ako 39% obyvateľstva krajiny, ktoré nie je biele a hispánske zastúpenie v Parlamente chýbalo.

Prístup k spravodlivosti a hromadnému uväzneniu

Medzi požiadavky na rasovú spravodlivosť patria výzvy na presmerovanie financovania z polície na zdravotnícke a vzdelávacie služby

V máji 2020 smrť Georga Floyda v rukách polície v Minneapolise vyvolala pobúrenie a požiadavky na rasovú spravodlivosť po celom svete. Zabíjanie bolo v priamej konfrontácii s orgánmi činnými v trestnom konaní v USA, ktoré úrady účinne odsúdili. Niekoľko mesiacov pred Floydovou smrťou bol v Gruzínsku zavraždený ďalší neozbrojený černochoch Ahmaud Arbery dvomi bielymi mužmi, ktorí boli zatknutí až po zverejnení videozáznamu o zločine neskôr.

Tieto tragédie a mnohé z nich, ktoré im predchádzali mali devastujúci psychologický vplyv na farebné spoločenstvá.

Podnietili tiež výzvy k zásadnej reforme policajných útvarov a k presmerovaniu financovania z polície na sociálne služby, ako je starostlivosť o duševné zdravie a vzdelávanie.

Toto úsilie prichádza potom, čo čierni ľudia predstavovali 24% osôb zabitých políciou v USA v roku 2019, napriek tomu, že podľa údajov uverejnených Mapping Police Violence. Nadbytočné sumy rozpočtov miest v celej krajine, predstavovali 13% celkovej populácie zamerané skôr na políciu ako na programy, ktoré môžu lepšie slúžiť ľuďom farby.

Prístup k spravodlivosti a hromadnému uväzneniu

Viac ako štvrtina všetkých väznených v Anglicku a vo Walese pochádza z menšinovej etnickej skupiny podľa *Trust Reform Trust* a ekonomické náklady spojené s nadmerným zastúpením čiernych, ázijských a menšinových sa v systéme odhadujú na 234 GBP milión ročne.

Podľa organizácie sú čierni muži **o 26% pravdepodobnejší kriminálnici** ako bieli muži v Anglicku a vo Walese. Medzitým v Brazílii skupina advokátov Conectas v roku 2017 odhadovala, že **64% väzňov v krajine** bolo čiernej alebo zmiešanej rasy, hoci táto skupina predstavovala **53% celkovej populácie** v krajine.

V USA bola miera uväznenia čiernych ľudí od roku 2010 **2 306 na 100 000, v porovnaní s 831 na 100 000** pre o *Latinoameričanov* a **450 na 100 000** pre *bielych* podľa *Iniciatívy väzenskej politiky*.

Rasová nespravodlivosť po celom svete viedla k uväzneniu neprimeraného počtu čiernych a hnedých ľudí. Napríklad v USA sa predpokladá, že „**donucovacia mobilita**“, ktorá vracia odsúdených zločincov s obmedzenou sociálnou mobilitou do **chudobných spoločenských farebných - zvyšuje zločinnosť na týchto miestach.**

Ekonomická príležitosť

Rasové rozdiely znamenajú nerovnaký prístup k pracovným miestam, bohatstvu a bývaniu

Systémový rasizmus dramaticky skresľuje prístup k zamestnaniu, príjmom a bohatstvu.

V máji 2020 bola miera nezamestnanosti čiernych Američanov 16,8% v porovnaní s 12,4% u bielych Američanov. Štatistiky mimo USA rozprávajú podobný príbeh.

V Spojenom kráľovstve miera nezamestnanosti čiernych ľudí klesla **zo 17%** v roku 2012 **na 9%** v roku 2018 hoci to bolo stále *viac ako dvojnásobné **oproti 4%** v prípade bielych ľudí.* Rasové rozdiely boli tiež výrazné, pokiaľ ide o príjmy.

Vládne údaje uverejnené v roku 2019 v Južnej Afrike ukázali, že *bieli ľudia* v krajine zarábali v **priemere trikrát viac** ako čierni Afričania, **dve desaťročia po skončení apartheidu.**

V USA, kde má takmer **jedna z piatich čiernych rodín dlhy presahujúce ich aktíva**, a **len 30% afrických amerických domácností vlastní zásoby** (v porovnaní so 60% bielych rodín), aktivisti spoločnosti Black Lives Matter požiadali o reštrukturalizáciu daňového poriadku.

Spravodlivejší prístup k úverom je tiež prioritou, údaje publikované Federálnym rezervným systémom ukazujú, že čierne firmy sú dvakrát častejšie odmietané na pôžičky ako ich biele náprotivky.

Ekonomická príležitosť

Systémový rasizmus už dlho vedie k rôznym úvahám o infraštruktúre a možnostiach bývania.

V celej USA boli africké americké spoločenstvá zdecimované výstavbou diaľnic navrhnutých s ohľadom na ich vplyv na kedysi súdržné štvrte. V Minneapolise, kde vražda Georga Floyda v máji 2020 vyvolala globálne protesty proti rasovej spravodlivosti, demonštranti pokojne okupovali diaľnicu Interstate 94 nákladom so symbolikou.

Pokiaľ ide o bývanie, historická prax „**redliningu**“ amerických miest zahŕňala navrhovanie oblastí s čiernou populáciou, aby dostali menej verejných a finančných služieb. **Dopad redliningu pretrváva.**

Niektorí prezidentskí kandidáti v USA navrhli použitie starých máp mapovania na identifikáciu oblastí, ktoré stále potrebujú zvýšené investície.

Podľa správy uverejnenej v Rozvojovej banke Rady Európy je v Európe **zvýšená privatizácia bývania** v 70. a 80. rokoch zvýšila segregáciu ľudí na základe rasového pôvodu.

V Brazílii údaje z roku 2019 ukázali, že bieli ľudia zarábajú o 74% viac ako čierni a hnedí ľudia, ktorí, hoci predstavujú viac ako polovicu obyvateľstva, mali najhoršie ukazovatele, pokiaľ ide o podmienky bývania v krajine.